

«Ýeňilmezek» lakamly Napoleony yeňen togsan bir ýaşly goja

Category: Kitapcy, Taryhy makalalar

написано kitapcy | 23 январа, 2025

"Ýeňilmezek" lakamly Napoleony yeňen togsan bir ýaşly goja
«ÝEÑILMEZEK» LAKAMLY NAPOLEONY YEÑEN TOGSAN BIR ÝAŞLY GOJA

Adatça, sowet döwrüniň taryh kitaplarynda 1812-nji ýylda bolup geçen söweşde Ýewropany basyp alan beýik fransuz serkerdesi Napoleony ilkinji gezek ruslar yeňen ýaly görkezýärdiler. Ruslaryň aýdylan senede Napoleona agyr zarba urandygy hak. Ruslaryň fransuz basybalyjylaryna garşy şol aýgytly söweşi barada meşhur şahyr Mihail Lermontowyň:

*«Aýtsana, eý daýy, pereňlilere,
Goýup, çykmanşyňyz siz ýöne ýere
Ýangyn gaplan Moskwanyň içinden.
Şol söweşde asman-zemin gapyşyp
Bolanmyş şeýlebir eýmenç garpyşyk!
Borodino günü bolan çaknyşyk
Rossiýaň ýadyndan çykanok şindem...»*

– diýip, başlanýan «Borodino» goşgusyny uly ýaşly okyjylarymyz gowy bilýändirler.

Emma Osmanly türkmen döwletiniň togsan bir ýaşly serkerdesi Jezzar Ahmet Paşanyň ruslardan has ön, 1799-njy ýylda ony it masgarasy edip yeňendigi barada welin, häli-häzire çenli

bilýän adam az.

Napoleon Bonapart soň-soňlaram Jezzar Ahmet paşadan ýeňleni ýadyna düşse, «Akkada öňümden çykyłmasady, tutuş Gündogary basyp alardym!» diýip, ahmyr çekipdir. «Ýeňilmezek» lakamly Napoleony bilýänler, bu günki-gün Ysraýylyň çäklerinde galan Akka galasynyň eteginde onuň eýmendiriji adyny ýere sokaň togsan bir ýaşly goja Jezzar Ahmet Paşanyň adyny kân eşden däldirler.

• Jezzar Ahmet paşa we Akka galasy

Müsüri we Palestinany aňsatlyk bilen basyp alan Napoleon Akka galasyny birküç günüň basyp alaryň öýdüpdir we Jezzar Ahmet paşanyň salgysyna hat ugradypdyr:

“Ynha, galanyň etegine geldim. Bir aýagyny göre sokup oturan garrynyň galan birnäçe günlük ömrüni almak maňa hiç zat gazandymaz. Seniň bilen urşup ýörmäli. Iň gowsy, meniň bilen dost bol-da, galanyň açaryny getirip ber!”

Jezzar Ahmet paşa gelen hata şeýle jogap ýazýar:

«Hudaýa şükür, güýç-kuwwatymyz ýerinde, elim ýarag tutýar. Galan birnäçe günlük ömrümi jeň meýdanynda geçirsem, oňa ýetesi näme bar!”

Meşhur fransuz serkerdesi Ahmet paşanyň jogabyny okap, ýanyndakylara:

– Düşnükli. Bu akly çaşan garry biziň birnäçe günümüzizi biderek harçladasy gelýär. Zyýany ýok, iki güne ýetirmän şäheriň depesinde baýdagymyzy dikeris!

Napoleonyň Akka gabawy tegelek altmyş dört güne çekýär. Her gezek öňküsinden artdyrylyp edilen çozuşlar hiç hili netije bermändir. Fransuz basybalyjylarynyň her çozuşy yza serpikdirilipdir. Fransuzlar agyr ýitgä sezewar bolýar. «Ýeňilmezek» lakamly Napoleon galany goraýjylaryň görlüp-eşdilmedik gahrymançylygyna haýran galypdyr. Ol ýokary wezipeli bir ofiserini ilçä hökmünde ugradyp, garşylygyň peýda bermejekdigini, eger şäher boýun egse, Ahmet paşanyň otrýady we ýaraglary bilen bile şäherden çykyp islän ýerine gitmegine idin beriljekdigini aýdýar. Emma Jezzar Ahmet paşa gelen

teklibe gabagynam galdyrmaýar, gaýtam:

– Döwlet bizi bu galany kesekiniň eline ber diýip wezir etmedi. Men Jezzar Ahmet paşa – şehitlik mertebesine ýetmän, ýeke garyş topragy size bermejegim hak! – diýýär.

• **«Akkada öňümden çykylmasady, tutuş Gündogary basyp alardym!»**

Paşanyň jogaby Napoleonyň sabyr käsesini agdaryp taşlaýar. Ol täze çozuş meýilnamalaryny taýýarlap, topçulara gije-gündiziň dowamynda Akka galasyny bombaladýar. Ýöne açylan gädiklerden şähre aralaşyp bilenler osmanly tüpeňiniň tygyndan aňry ýeke ädimem geçip bilmändirler.

Bu masgaraçylykly ýeňlişe çydaman “Ykbal meni bir garrynyň oýunjagyna öwürdi!” diýip gygyran Napoleon goşunynyň ýarsyny ýitirip, 21-nji maýda yza çekilýär.

Napoleon agyr toplaryny gömüp, Kaire dolanýar. Kairde-de işi ugruna gitmedik Napoleon 1799-njy ýylyň 25-nji iýulynda iki gämi bilen gizlinlikde Müsürden gaçýar.

Şeýlelikde, taryhyň iň meşhur serkerdeleriniň biri hasaplanýan «Ýeňilmezek» lakamly Napoleon ömrüniň iň uly sarpygyny Osmanly türkmen döwletiniň serkerdesinden alýar. Taryh bolsa, Napoleonyň: «Akkada öňümden çykylmasady, tutuş Gündogary basyp alardym!» diýen sözünü hemişelik sahypasyna ýazypdyr.

Internet maglumatlary esasynda taýýarlandy.

@ Kitapçylar. Taryhy makalalar